

(Политика, 15.12.2009)



Број објављених текстова у новинама који су се у последње време дотакли спорног питања односа Србије према НАТО-у изван је показатељ да је дошло време да се о овим питањима разговара отворено и без околишања. Али сам дискурс је и даље разочаравајуће ограничен и сугестиван.

Тврдњама да се земља без знања јавности полако, али сигурно, уводи у предворје НАТО-а не постиже се много, осим што се ионако лоше информисана јавност додатно острашћује. Поистовећивање једног система са империјализмом или капиталистичком хегемонијом великих сила које тлаче немоћне и користе их искључиво за сопствене циљеве евоцира на некадашњи дискурс РТС-а и једно од најмрачнијих раздобља српске историје.

Не може се десити да се Србија једног јутра напросто пробуди као чланица НАТО-а. То није био случај ни са једном од земаља које су имале аспирације ка чланству, јер су морале ипак спровести значајне реформе својих безбедносних система и задовољити дате критеријуме. Иако се с правом може рећи да су ти стандарди двоструки, а каткад и вишеструки и произвољни, нарочито када је у питању Србија, није ли то довољно добар знак да је крајње време да се Србија коначно одлучи за избор који би јој омогућио да поново буде међу онима који дефинишу и доносе одлуке уместо да остане пасивни прималац осуђен да реагује на ситуације.

Одлука о војној неутралности није произашла ни из каквог логичног следа, како се често објашњава, јер је Народна скупштина изгласала резолуцију о неутралности 2007. из једног јединог разлога – због потпуног недостатка дефинисане и усаглашене спољне и безбедносне политике.

Произвољно тумачење концепта неутралности, нарочито у смислу олаког упоређивања са традиционално неутралним земљама, као што су Аустрија, Ирска, Швајцарска и Шведска, није довољно као основа за стремљење Србије истом том циљу. Свака од ових земаља има у потпуности другачији концепт неутралности који је утврђен на основу посебних околности, интереса и искустава сваке од њих.

Поред тога, прокламована војна неутралност Србије важећа је само у контексту Србије, јер да би било која земља била војно неутрална, њену одлуку о проглашењу неутралности морају да прихвате и признају друге земље и међународне организације. Ако се Србија напослетку и одлучи за неутралност мора да прође кроз процес признавања одлучно, доследно и са много више убеђења. У том случају, Србија би морала драстично да редукује своју војну индустрију чији је укупан допринос српској привреди огроман, као и да обезбеди алтернативна радна места војном кадру. У том случају, новац неће бити протраћен на авантуризам придруживања алијанси и куповину скупог наоружања већ на модернизацију инфраструктуре, изградњу школа и болница, стварање хуманијег и племенитијег окружења. Али по коју цену?

Одлука о безбедности изузетно је озбиљна и заслужује подједнако озбиљан приступ. Па и ако Србија нема територијалних нити било којих других претензија према суседним земљама, нити оне према њој, и даље је неопходно да осмисли и дефинише одбрамбену политику и приоритете. Безбедност, у сваком случају, кошта и било би корисно када би се упоредила цена самосталног обезбеђивања безбедности у односу на безбедност загарантовану у оквиру заједничког система одбране. Поменута је цена коју ће Хрватска платити својим придруживањем алијанси. Међутим, не помиње се анализа хрватског Министарства одбране према којој је улазак у НАТО јефтинија опција него што би то била одлука о војној неутралности. Одлука о прикључивању НАТО-у подразумева трансформацију војске у професионалну војску, која је много мања, али опремљенија и спремнија на савремене безбедносне изазове. Чињеница да и Русија, која је чланица Партнерства за мир, тренутно спроводи реформу војске у складу са стандардима НАТО-а довољно је добар показатељ.

Потпуно је несувисло жалити се на неправедност света подељеног на моћне и на оне који то нису, а истовремено вољно и свесно прихватити улогу немоћних и потлачених. Здрав разум и свакодневна искуства нам кажу да постоји много нијанси 'сивога' између црно-беле слике добра и зла. Инструментално свођење језика на примену термина који истовремено инфантилизује и антагонизује ионако ограничено јавно мишљење није ништа друго до површно и неодговорно бављење овом изузетно озбиљном темом без конструктивног доприноса отвореној расправи која је, сасвим јасно, више него потребна

Пише: Мирјана Косић  
среда, 16 децембар 2009 12:39

---

јавности Србије. Ако ћемо разговарати о незгодним и болним темама будимо професионални и одговорни да презентујемо све чињенице, чак и оне које не иду у прилог ставу који заговарамо.

*Аутор је извршни директор фонда TransConflict Serbia*